

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

НАФСНИ ЖИЛОВЛАШ – НАЖОТ КАЛИТИ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنَارَ التُّفُوسَ بِطَاعَتِهِ وَعَظَّمَهَا فَأَقْسَمَ بِهَا لِتَرْقَى فِي مَنَازِلِ جَنَّتِهِ ثُمَّ الصَّلَاةَ وَالسَّلَامَ عَلَيَّ مَنْ أَرْسَلَهُ
اللَّهُ مُعَلِّمًا وَمُزَكِّيًا لِلتُّفُوسِ وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَمَنْ تَبِعَهُمْ يَحْسَنُ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ

Мухтарам жамоат! Динимизда нафсни поклаш, инсон ўзини-ўзи тергаб, эртанги кунга нима тайёрлаганига назар солиб туриши ўта муҳим ишлардан ҳисобланади. Аллоҳ таоло Қуръони каримда шундай дейди:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُنْتُمْ نَفْسًا مَّا قَدَّمْتُمْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ (سورة الحشر الآية -

.18)

яъни: “Эй, имон келтирганлар! Аллоҳдан қўрқингиз ва (хар бир) жон (эгаси) эртанги кун (қиёмат) учун нимани (қандай амални) тақдим этганига қарасин! Аллоҳдан қўрқингиз! Албатта, Аллоҳ қилаётган амалларингиздан хабардордир” (Ҳашр сураси, 18-оят).

Пайғамбаримиз саллалоҳу алайҳи васаллам ўз нафсини тергаб турган кишини ақлли, ҳушёр инсон деб атаганлар:

الْكَيْسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ وَعَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ وَالْعَاجِزُ مَنْ اتَّبَعَ نَفْسَهُ هَوَاهَا وَتَمَنَّى عَلَى اللَّهِ (رواه الامام الترمذي).

яъни: “Ақлли-ҳушёр киши – ўз нафсини тергаган ва ўлимдан кейинги ҳолат учун амал қилган инсондир. Ожиз одам – нафсини ҳавосига эргаширган ва Аллоҳдан (қўп нарсаларни) умид қилган кишидир” (Имом Термизий ривояти).

Умар ибн Хаттоб разияллоҳу анху шундай дедилар:

حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُحَاسَبُوا، وَتَزَيَّنُوا لِلْعَرْضِ الْكَبِيرِ وَإِنَّمَا يَخِيفُ الْحِسَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

عَلَى مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ فِي الدُّنْيَا (رواه الامام الترمذي).

яъни: “Ҳисобга тортилишингиздан аввал нафсингизни ҳисоб-китоб қилинг ва буюк рўпара бўлиш кунига зийнатланинг (тайёргарлик кўринг). Қиёмат кундаги ҳисоб фақат дунёда ўзини тергаб турган кишиларгагина енгил бўлади” (Имом Термизий ривояти).

Тазкиятун нафс – нафсни ёмон сифатлардан поклаш, солиҳ амаллар билан безашдир. Муҳосабатун нафс – инсон ўз нафсини тергаб туриши, ёмонликлардан қайтариб, яхшиликка ундаб туриши бўлиб, тазкиятун нафсининг бир қисмидир.

Қуръони каримда нафсини поклаган инсон нажотга эришиши ўн бир ўринда қасам билан зикр қилинган. Нафсни поклаш ҳақида Қуръони каримда такрор-такрор келади:

﴿ فَاذْفُلْحَ مَنْ زَكَّاهَا ﴾ (سورة الشمس الاية-9).

яъни: “**ҳақиқатан, уни (нафсни) поклаган киши нажот топу**” (Шамс сураси, 9-оят). Бу оят тўғрисида муфассир Ибн Касир раҳматуллоҳи алайҳ шундай дейди: “*Бу оятнинг маъноси: ким нафсини Аллоҳ таолонинг тоати билан покласа, разил сифатлар ва пасткашликлардан тозаласа, нажот топади, деганидир*”.

Бошқа оятда шундай дейилади:

﴿ وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ * فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ﴾ (سورة النازعات الاية 40 – 41).

яъни: “**Аммо, кимки Парвардигорининг (хузурида) туриши (ва ҳисобот бериши)дан кўрққан ва нафсини ҳаволанишдан қайтарган бўлса, бас, фақат жаннатгина (унга) макон бўлур**” (Назиат сураси, 40-41 оятлар).

Пайғамбаримиз саллаллоҳу алайҳи васаллам ҳадиси шарифларида нафсини поклаган киши имоннинг таъми (ҳаловати)ни татишини хабар бердилар (Имом Абу Довуд ривояти). Яна Пайғамбаримиз алайҳиссалом Аллоҳ таолодан нафсимизни поклашни сўраб дуо қилишни ўргатганлар:

اللَّهُمَّ آتِ نَفْسِي تَقْوَاهَا، وَزَكِّهَا أَنْتَ خَيْرٌ مِنْ زَكَّاهَا، أَنْتَ وَلِيِّهَا وَمَوْلَاهَا... (رواه الامام مسلم).

яъни: “**Эй, Аллоҳ! Нафсимга тақвосини ато қилгин ва уни поклагин. Зеро сен энг яхши покловчисан. Сен унинг эгаси ва мавлосисан**” (Имом Муслим ривояти).

Пайғамбаримиз саллаллоҳу алайҳи васалламнинг рисолат вазифаларидан бири ҳам Аллоҳга мукамал ибодат қилиши учун нафсларни поклаш эди. Бу ҳақда Қуръони каримда шундай дейилади:

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ (سورة آل عمران الاية-164).

яъни: “**Аллоҳ ўз ичларидан Аллоҳнинг оятларини ўқиб берадиган, уларни (ширк ва гуноҳлардан) мусаффо қиладиган ҳамда уларга Китоб ва Ҳикматни таълим берадиган Пайғамбарни юбориш билан, мўминларга инъом этди. Улар эса бундан олдин аниқ гумроҳликда эдилар**” (Оли Имрон сураси, 164-оят). Бу оятдаги “**Пайғамбар**”дан мурод Пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссаломдир. Шунинг ёдда тутишимиз керакки, инсон нафсини поклаши Аллоҳ таолонинг тавфиқи ва ёрдами билан бўлади.

Қуръони каримда нафс уч хил сифат билан келган:

1. Хотиржам нафс – Раббисининг тоати ва амрларига сокин, унинг муҳаббати ва бандалигига хотиржам бўлган нафсдир.
2. Маломатчи нафс – қўлдан бой берилган яхшилик ва савоблар учун эгасини маломат қилувчи нафс.
3. Ёмонликка буюрувчи нафс – эгасини шахватлар ва ботил нарсаларга ундовчи нафс. Аслида нафс жоҳил бўлиб, тарбия ва поклаш натижасида Аллоҳ таолонинг инояти билан хотиржам нафсга айланади.

Жумҳур уламолар нафсни поклаш, қалб касалликларини ўрганиш уммат учун фарзи кифоя эканлиги, лекин кимда бирор қалб касаллиги бўлса, уни кетказиш йўллариини ўрганиши фарзи айнга айланишини баён қилишган.

Нафсимизни поклаш учун қуйидагиларга амал қилишимиз керак экан:

1. нафсни риё, уjb (ўзидан фахрланиш), бахиллик, очкўзлик, таъма, охират ҳисоб-китобидан хотиржам бўлиб қолиш каби ёмон хислатлардан поклаш;
2. нафсни ихлос, инобат (Аллоҳ таолога қайтиш), Аллоҳдан кўрқиш, шуқр ва камтарлик каби чиройли хислатлар билан гўзал қилиш;
3. фарз ибодатларни доимий адо этиб юриш, чунки Аллоҳ таолога фарзлардан кўра севимли амал йўқ;
4. нафл ибодатларни кўп қилиш, чунки банда нафл ибодатлар билан Аллоҳ таолога яқинлик ҳосил қилиб бораверади, ҳатто Аллоҳ таоло бандасини яхши кўриб қолади;
5. Қуръони каримни тадаббур билан қироат қилиш. Зеро, Қуръон тиловати қалбни поклайди, қалб покланса, нафс ҳам покланади. Пайғамбаримиз саллалоҳу алайҳи васаллам:

إِنَّ هَذِهِ الْقُلُوبَ تَصْدَأُ كَمَا يَصْدَأُ الْحَدِيدُ إِذَا أَصَابَهُ الْمَاءُ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا جَلَاؤُهَا قَالَ: "كثْرَةُ ذِكْرِ الْمَوْتِ وَتِلَاوَةُ الْقُرْآنِ" (رَوَى الْإِمَامُ الْبَيْهَقِيُّ).

яъни: *“Бу қалблар ҳам худди темир сув текканда занглагани каби занглайди”*, – дедилар. Шунда: “Эй, Аллоҳнинг расули, қалбни сайқаллаш (зангини кетказиш) қандай бўлади?” – дейилди. *“Ўлимни кўп эслаш ва Қуръон тиловат қилиш”*, – дедилар (Имом Байҳақий ривояти);

6. илм ўрганиш;
7. нафсни тергаб туриш ва нафсининг шариатга зид хоҳишларига қарши курашиш. Бу орқали инсон ҳавои нафс, шайтон ва дунё лаззатлари устидан ғолиб келади. Ўтган солихлардан бири Ибн Меҳрон раҳматуллоҳи алайҳ: *“Киши ўз нафсини дўстини тергагандан ҳам қаттиқроқ тергаб турмагунча, ейиши-ичиши ва кийими (ҳалолдан ё ҳаромдан экани)ни билмагунча, тақводорлардан бўла олмайди”*, – деганлар (Имом Термизий ривояти). Ҳасанул Басрий раҳматуллоҳи алайҳ: *“Бандага ўз нафсидан насиҳатчи бўлса ва нафсни тергаш эътиборида турса, у доим яхшиликда бўлади”*, – деганлар;
8. Солиҳ инсонлар билан суҳбатлашиш ва хулқи бузуқ одамларнинг суҳбатидан четда бўлиш.

Нафсни поклаш натижасида инсон икки дунё саодати, қалб хотиржамлиги ҳамда дин ва тоат-ибодатда собитликка эришади.

Аллоҳ таоло барчамизга нафсимизни сайқаллаш ва қалб касаллигидан покланишимиз учун тавфиқ ва иноят берсин! Омин!

Муҳтарам имом домла! Ушбу “Нафсни жиловлаш – нажот калити” номли жума мавъзаси тезисига “2018 йил давомида эришилган ютуқлар” ҳақидаги ИЛОВА яқин кунларда тақдим этилишини маълум қиламиз.

Шунингдек, масжидларда намоз вақтига қатъий риоя этиб, хусусан, жума намозини белгиланган вақтдан ўтказмаган ҳолда адо этишингиз ва жума иш куни бўлганлиги учун намозхонларни кўп ушланиб қолишларига йўл қўймаслигингиз тавсия этилади!

